

Stedelijk Museum Vianen

“verbindend en herkenbaar”

Beleidsplan 2025 – 2028
Meerjarenactiviteitenplan op hoofdlijnen
Vianen, 2025

Stichting Stedelijk Museum Vianen
Voorstraat 97
4132 AP Vianen

Inhoudsopgave	
Visie	5
Missie	5
De historische presentatie	6
De wisselende thematentoonstellingen	6
Culturele ontmoetingen	7
Educatie	7
Ruime blik	7
Toekomst Museum	8
Eigenzinnig – Ruimdenkend – Intelligent	8
Strategische doelstellingen	10
Structurele groei van het aantal gasten	10
Het vergroten van de museumbeving	10
Het ontwikkelen van gastheerschap	10
Financiële stabiliteit	10
Donateurs, vrienden en sponsors	11
Organisatie en bestuur	11
De weg van SMV naar huis van de stad	12

Inleiding

Dit beleidsplan 2025-2028 vervangt het plan 2021-2024. Corona nam daar een prominente plek in. We hopen dat we in de komende periode daarvan gevrijwaard zullen blijven.

We staan op de drempel van groei en verandering. We hebben heuglijk nieuws! In december 2025 heeft de gemeenteraad van de Gemeente Vijfheerenlanden ingestemd met het voorstel van het College van B&W om het Stadhuis Vianen te bestemmen als pand waar ons museum, de bibliotheek en enkele andere maatschappelijke organisaties gehuisvest gaan worden. We verwachten dat dit medio 2028 zal plaatsvinden. De komende jaren hebben we hard nodig om deze transitie, samen met onze partners, goed voor elkaar te krijgen. Diverse werkgroepen gaan aan de slag om het gehele proces te operationaliseren. We hebben er zin in!

Voor dit beleidsplan betekent het dat we contouren schetsen van de nieuwe toekomst, minder concreet dan voorheen. We blijven ons baseren op onze kernwaarden (zie verder).

Het bestuur ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet en zet zich vol energie in om de plannen te concretiseren, zodat we met allen die bij het museum betrokken zijn kunnen werken aan een mooie toekomst.

Vianen, april 2026

Christa Hendriksen, Arie de Groot, Lia de Ruijter, Jeanette Verplancke,
René Tips
Bestuur Stichting Stedelijk Museum Vianen

Visie

Het Stedelijk Museum Vianen verbindt mensen, kunst en cultuur. Het museum is geen een afstandelijk instituut dat op een grote sokkel of onder een glazen stolp staat, waar iedereen alleen maar naar kan kijken. Het Stedelijk Museum Vianen verbindt mensen, kunst en cultuur. Om dit te realiseren wil het verbindend en herkenbaar zijn. Verbindend voor het culturele en maatschappelijke leven van Vianen en de Gemeente Vijfheerenlanden, en herkenbaar als relevant museum in de regio. Het Stedelijk Museum Vianen voelt zich nadrukkelijk verbonden met Stichting De Vrije Lekpoort, de Historische Vereniging 'Het Land van Brederode', Stichting Hof van Brederode Vianen, de Toneelroute Vianen, het Hofje van Mevrouw Van Aerden en het Nationaal Glasmuseum, beiden te Leerdam. Na de overstap naar het Stadhuis, ook met de bibliotheek.

Missie

Het Stedelijk Museum Vianen is juridisch ondergebracht in de Stichting Stedelijk Museum Vianen. De primaire doelstelling van de stichting staat verwoord in artikel 2 lid 1 van de statuten (meest recent bijgewerkt per 11 maart 2016):

“De stichting heeft tot doel het in stand houden van een museum in Vianen, met het oogmerk de belangstelling van de bevolking van Vianen en omgeving voor kunst, cultuur en historie van de stad en zijn omgeving ook uit educatief oogpunt te vergroten.”

De doelstelling wordt periodiek uitgewerkt in meerjarenbeleidsplannen waarvan dit de meest recente uitwerking is.

Het Stedelijk Museum Vianen wil een ontmoetingsplaats zijn waar mensen graag willen komen, een oase van inspiratie en rust in een bruisend historisch centrum, waar mensen zich kunnen verwonderen en laten verrassen door de manier van presenteren van kunst en als ware gasten benaderd worden.

De missie wordt ingevuld via vier bepalende operationele kerngebieden die invulling geven aan wat we doen. Hierbij gaat het om:

1. Een vaste presentatie met bepalende objecten rond de geschiedenis van de Vijfheerenlanden in het algemeen en de stad Vianen in het bijzonder;
2. Wisselende thematentoonstellingen. Dit betreft wisselende tentoonstellingen rond werk van een kunstenaar of objecten met een gemeenschappelijk thema.
3. Het organiseren van culturele ontmoetingen;
4. Educatie: zo veel mogelijk scholen/kinderen ons museum laten bezoeken.

Op deze wijze zet het Stedelijk Museum Vianen zich actief in voor een veelzijdig, toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig cultureel aanbod op lokaal en regionaal niveau, en wil het een waardevol cultureel ankerpunt zijn in het centrum van Vianen.

De historische presentatie

Op de begane grond van het museum zijn twee zalen ingericht als historische presentatie. De bewogen geschiedenis van Vianen en de Vijfheerenlanden wordt middels bepalende objecten getoond aan de hand van enkele verhaallijnen. Voor deze inrichting wordt gebruik gemaakt van bruiklenen van gemeente Vijfheerenlanden, aangevuld met diverse andere bruikleengevers.

De wisselende thematentoonstellingen

Het Stedelijk Museum Vianen beschikt over een beperkte eigen collectie. Daardoor heeft het museum zich gericht op het organiseren van wisselende tentoonstelling. Doel daarbij is om afwisseling aan te brengen in de aard van de objecten (bijv. schilderijen of beeldhouwkunst), afwisseling tussen klassieke en moderne kunst en afwisseling tussen kunst waarbij een lokale of regionale binding is met de kunstenaar of juist kunst met een nationale en incidenteel zelfs internationale uitstraling. Het bestuur kiest voor de randvoorwaarden en de grote lijn en de conservator bepaalt de invulling en benadert bruikleengevers aan de hand van het onderwerp. De thematentoonstellingen worden over het algemeen ingericht in de expositieruimte op de eerste etage van het pand. Deze verdieping is in het verleden in gebruik geweest als schuilkerk. Incidenteel kan het zo zijn dat het noodzakelijk is om voor een thematentoonstelling ook de begane grond te benutten. Als dat het geval is moet (een deel van) de historische presentatie tijdelijk in depot opgeslagen worden. Omdat het vergroten van de belangstelling voor kunst, cultuur en de stadsgeschiedenis onderdeel van onze missie is, moet de noodzaak voor het gebruik van de zalen beneden zwaar wegen.

Wanneer we als museum in het Stadhuis gehuisvest zullen zijn, is er veel meer ruimte om de collectie die de Gemeente Vijfheerenlanden te tonen. De expositieruimtes zijn bij elkaar naar schatting 2,5 keer groter dan in het huidige museumgebouw.

Culturele ontmoetingen

Regelmatig organiseert het Stedelijk Museum Vianen culturele bijeenkomsten onder de noemer AvondextrA. Deze avonden zijn in het leven geroepen ter ondersteuning van exposities en om een podium te kunnen bieden aan presentatoren en musici vanuit uiteenlopende disciplines. De AvondExtra voorstellingen vonden de laatste jaren plaats in Theater Vianen, maar zullen de komende 2 jaar ook weer, kleinschalig, plaats vinden in ons museum. Omdat deze avonden een ander karakter hebben, zijn ze hernoemd tot KleinKunst podium.

Daarnaast staat het museum ervoor open om een platform te bieden voor andere culturele ontmoetingen zoals bijvoorbeeld literaire lezingen, boekpresentaties of culturele- of kunstwandelingen.

De culturele ontmoetingen vormen een onderdeel van onze missie. Een belangrijke doelstelling voor het museum zijn de ontmoeting, het culturele karakter en de binding met het museum.

Educatie

Educatie is bijna een erezaak voor het museum. We dragen onze liefde voor kunst en kennis over historie graag over aan een zo breed mogelijke doelgroep. Zo kennen we educatieve workshops voor jeugd in de basisschoolleeftijd, kennen we het educatieve (les)project 'Op stap met Jet en Jan, jong in 1910' en organiseren we met regelmaat KLU-cursussen Kunstgeschiedenis. We werken op provincie niveau samen met Kunst Centraal. We onderhouden goede contacten met het Lekpoort College in Vianen. We staan er nadrukkelijk voor open om dit aanbod te evalueren, te ontwikkelen en uit te breiden. Om de kwaliteit van ons educatief programma te waarborgen en verder te verbeteren is er sinds enkele jaren een junior-conservator toegewijd aan deze taak. Samen met een enthousiast team van vrijwilligers brengt zij het educatief programma ook ten uitvoer.

Ruime blik

Het Stedelijk Museum staat er altijd voor open om in te spelen op actuele thema's met relevantie op het vlak van kunst en cultuur. Het museum is niet alleen een plek om het verleden te bestuderen. Wij willen bezoekers ook prikkelen hun blik op de hedendaagse maatschappij te verbreden en te verdiepen. Een gevarieerde programmering en ruimte voor actualiteit dragen daaraan bij.

Toekomst Museum

In 2024 is gewerkt aan een toekomstvisie en -perspectief voor het museum voor de langere termijn. Het bestuur is daarvoor ondersteund door Maarten van 't Klooster.

In de visie wordt aandacht besteed aan mogelijkheden die wij zien voor groei van het museum in het pand van het Stadhuis van Vianen. We zien daarbij kansen voor samenwerking met de bibliotheek Lek en IJssel en met andere culturele partners.

De visie is besproken met de Gemeente Vijfheerenlanden. De volgende stap is het concretiseren van de visie, samen met partners, zodat dit als plan aan het gemeentebestuur kan worden voorgelegd.

Het museum heeft de ambitie om in de komende jaren opnieuw een stijgende lijn in te zetten en om dan ook binnen 5 jaar structureel meer dan 10.000 bezoekers per jaar te ontvangen. Met de ambitie die het museum heeft, past een uitbreiding in ruimte. Dat zou gelegenheid bieden voor grotere tentoonstellingen, een uitgebreidere historische presentatie, en een brede randprogrammering.

De grote vraag is dan ook: wie wordt het museum?

Een solide vaste presentatie laat zien over welke collectie gemeente Vijfheerenlanden en Stedelijk Museum Vianen beschikken. Een vaste presentatie is voor herhaalbezoek minder aantrekkelijk, de collectie neemt maar mondjesmaat in omvang toe en de aard ervan verandert niet zomaar. Vooral met het organiseren van tentoonstellingen van diverse aard onderscheidde het museum zich in de afgelopen halve eeuw. De eerste autonome activiteiten van de stichting waren het organiseren van tentoonstellingen op een externe locatie. Toen de kunstzaal in het stadhuis werd opgeheven en het museum een eigen onderdak kreeg, verplaatste de historische presentatie naar het Stedelijk Museum Vianen en werden daarnaast ook tentoonstellingen georganiseerd. Het ligt voor de hand om juist het organiseren van aantrekkelijke tentoonstellingen tot de grootste publiekstrekker nog verder te ontwikkelen. Daarbij is het goed om te zorgen dat het publiek in het programma van het museum duidelijk het Stedelijk Museum Vianen herkent. Dat zit in naamsbekendheid en huisstijl en zeker ook in de keuzes van programma's. Dat geheel maakt de signatuur van het museum.

Eigenzinnig – Ruimdenkend - Intelligent

Deze drie eigenschappen vormen de basis voor de nieuwe programmering van Stedelijk Museum Vianen en de profilering naar buiten toe. Het is dan nog de vraag hoe deze woorden gestalte krijgen en zich verhouden tot de rijke geschiedenis van Vianen en Vijfheerenlanden.

EIGENZINNIG

Vianen heeft een lange geschiedenis als vrijstad, wat niet voor niets in de gebiedsmarketing als thema gebruikt wordt. Dat betekende in het verleden

dat de stad zich als een autonoom gebied beschouwde onder meer door de familie Van Brederode, die in het kasteel Batenstein woonde. Ook onder de gelederen van die familie bevonden zich de nodige eigenzinnige leden – misschien was Reinoud III van Brederode wel de meest eigenzinnige. Het onrechtmatig gebruik van een familiewapen kon hem zelfs een zware straf opleveren, waarna hij uiteindelijk zijn wapen veranderde. Zijn zoon was een van de drijvende krachten achter de geuzen, die in de aanloop van de tachtigjarige oorlog hun spottende bijnaam kregen.

RUIMDENKEND

De stad Vianen was in de zestiende eeuw een plek waar andersdenkenden een thuis vonden. Omdat Vianen autonoom opereerde, kon het stadsbestuur plegers van bepaalde misdrijven beschermen. Dit kreeg een grotere rol ten tijde van de Nederlandse opstand, toen Hendrik II van Brederode een beeldenstorm in de kerk niet blokkeerde, maar regisseerde. Ook stond hij de oprichting van een uitgeverij/drukkerij toe die antikatholieke boeken publiceert. Vianen was, kortom, de plek waar mensen hun geluk kwamen beproeven waar ze elders weggestuurd werden. Die rol behield de stad nog lange tijd en tot diep in de achttiende eeuw werden af en toe dwaalgasten in de stad ontvangen. Jacob Campo Weyerman was dichter, schrijver en schilder, die in de jaren 1730 in Vianen woonde om zijn schuldeisers te ontwijken. De ironie wil dat Weyerman in zijn eigen schrijfwerk juist negatief sprak over vrijsteden.

INTELLIGENT

Niet alleen intelligent maar ook ruimdenkend en een tikje eigenzinnig was de beslissing van de heren van Arkel, Ter Leede (Leerdam), Hagestein, Everdingen, en Vianen om gezamenlijk de Diefdijk te realiseren. Daarmee overstegen zij elk hun individuele belang ten behoeve van het collectief en creëerden zij de Vijfheerenlanden. Meer dan 2,5 eeuw later, in het midden van de zestiende eeuw, bezat Reinoud III van Brederode een bibliotheek met bijzondere manuscripten en drukken. Zo had hij ridderromans en ook werken uit de klassieke oudheid in meerdere talen. Deze bibliotheek werd bovendien door zijn zoon Hendrik II uitgebreid. Ook na de Brederodes was er belangstelling voor kennis in de omgeving. Maurits Cornelis van Hall werd in Vianen geboren, opgeleid in Leerdam en was later heer van Heien Boeicop. Hij zou uitgroeien tot een belangrijk denker en politicus. Zo schreef hij op hoge leeftijd nog mee aan de grondwet van 1848. Een eeuw later groeide Joke Smit in Vianen op en ontwikkelde zich tot denker, journalist en politicus die streefde naar gelijke rechten voor vrouwen. Met gedachtegoed dat ook nu nog progressief is droeg ze bij aan de grote stappen die sinds de jaren '60 zijn gezet richting gelijkheid.

Strategische doelstellingen

In dit beleidsplan formuleren we vier strategische doelstellingen. Bij elke kritische beslissing zal worden beoordeeld of de keuze een bijdrage levert aan de realisatie van tenminste één van deze doelstellingen. Deze doelstellingen zijn de volgende:

- a. Structurele groei van het aantal gasten;
- b. Het vergroten van de museumbeleving voor gasten;
- c. Het ontwikkelen van gastheerschap;
- d. Financiële stabiliteit.

Deze vier strategische doelstellingen worden hierna kort toegelicht.

Structurele groei van het aantal gasten

Het aanbod van musea in Nederland is groot, concurrentie dus. We willen groeien van 6000 bezoekers naar 10.000, als we in het Stadhuis zijn. Onze ambitie is groei, groei, groei, op een duurzame wijze.

Het vergroten van de museumbeleving

Er moet in het museum wat te beleven zijn: beleving en interactie, vooral voor jonge bezoekers. Gelukkig hebben we twee jonge conservatoren die dat goed in de vingers hebben en deze zetten ons museum goed op de sociale media kaart. Een bezoek aan ons museum moet voor een gast, jong of oud, een minifeestje zijn. Dit gaan we verder ontwikkelen in de aanloop naar onze nieuwe huisvesting.

Het ontwikkelen van gastheerschap

Het is gebruikelijk dat musea spreken over bezoekers. Als Stedelijk Museum Vianen spreken we liever over gasten.

Bezoekers zijn te beschouwen als passanten. Gasten daarentegen worden hartelijk ontvangen en worden op een warme wijze behandeld. We hanteren dus graag de term gast omdat dit symbool staat voor hoe we iemand tegemoet willen treden. Echt gastheerschap is geen kunstje maar is de kunst om mensen zich hartelijk welkom te laten voelen en door oprechte aandacht en een gedeelde interesse. Dit blijft in de toekomst erg belangrijk!

Financiële stabiliteit

Het museum streeft naar financiële stabiliteit. Dit is een permanente opdracht waar we aan willen voldoen omdat dit een waarborg biedt voor continuïteit. Het blijft echter noodzakelijk om alert te zijn op kansen voor het werven van meer donateurs, vrienden en sponsors.

Als tegenprestatie voor sponsors of vrienden kan het museum ruimte beschikbaar stellen of een rondleiding organiseren. In het kader van het leggen van verbinding kan besloten worden ruimte beschikbaar te stellen aan organisaties die actief zijn op het vlak van kunst en cultuur. Ook kan bij wijze van fondsenwerving het bestuur beslissen ruimte beschikbaar te stellen aan derden.

Donateurs, vrienden en sponsors

Het museum kent donateurs, vrienden en sponsors. Daarnaast is er een grote groep vrijwilligers die tijd beschikbaar stelt aan het museum, hetgeen te beschouwen is als een gift in natura. **We zijn trots en zuinig op onze vrijwilligers!** Ook is de gemeente Vijfheerenlanden een belangrijke partner voor het museum waar we graag mee samenwerken. Zonder de bijdrage van velen in geld, goederen en tijd zou het museum niet kunnen bestaan.

Bij alles wat we doen of ambiëren zullen we ons bewust moeten zijn van de financiële mogelijkheden die we hebben. Dit betekent dat we onze museale activiteiten, onze culturele ontmoetingen en onze activiteiten op het vlak van educatie zorgvuldig budgetteren. Dit geldt ook bij werkzaamheden op het vlak van onderhoud en beheer van pand, tuin en interieur.

Om onze inspanningen voor een kunst- en cultuurminnend publiek en onze bijdrage aan een aantrekkelijke en bruisende binnenstad onder de aandacht te blijven brengen gaat het bestuur op zoek naar een expert die ons op vrijwillige basis wil helpen op het vlak van fondsenwerving.

We zijn heel dankbaar voor eenieder die het museum steunt met tijd, goederen of in de vorm van een financiële bijdrage. Tegelijkertijd is het de verantwoordelijkheid van het bestuur om deze financiële basis te versterken en permanent aandacht te hebben voor onze financiële continuïteit.

Organisatie en bestuur

Het museum is ondergebracht in de Stichting Stedelijk Museum Vianen. Het bestuur van de Stichting Stedelijk Museum Vianen bestaat uit vertegenwoordigers van de bevolking van Vianen die hun kennis en kunde belangeloos inzetten.

Het bestuur onderschrijft en handelt naar de principes van de Governance Code Cultuur.

Het bestuur bestaat ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan uit vijf leden. Een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee algemene leden. Ieder lid heeft een portefeuille binnen de werkverdeling van het bestuur.

Het bestuur staat er echter niet alleen voor. Er zijn een aantal belangrijke coördinerende vrijwilligers die veel werk verzetten voor het museum.

Zo is er een coördinator voor alle werkzaamheden op het vlak van PR- en promotieactiviteiten, die daarnaast ook de drijvende kracht is achter de culturele ontmoetingen onder de naam AvondExtra.

Ook is er een coördinator die het bestuur ondersteunt op het vlak van de inzet van vrijwilligers en verantwoordelijk is voor veel uitvoerende werkzaamheden in het dagelijks beheer.

Tevens zijn er twee vrijwilligers die respectievelijk de financiële administratie en de donateursadministratie van het museum verzorgen.

Onze junior-conservator beheert de website en de sociale media van het museum. Ook coördineert zij samen met de secretaris de digitale omgeving van het museum.

Het bestuur wordt bij haar beleidswerkzaamheden geadviseerd door onze zeer actieve en betrokken conservatoren.

Er zijn vele vrijwilligers die zich structureel of incidenteel inzetten voor het museum. Ieders inzet is van belang en het bestuur heeft bijzonder veel waardering voor alle hulp.

De leden van het bestuur van de Stichting Stedelijk Museum Vianen en de vrijwilligers van het museum ontvangen geen geldelijke beloning. De conservatoren zijn in loondienst van de stichting.

De stichting is door de Belastingdienst erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Alle geldende regelgeving op dit gebied wordt toegepast en nageleefd.

Het Stedelijk Museum Vianen is een Erkend Museum. Dat wil zeggen dat zij is ingeschreven in het museumregister en gebruik mag maken van de nationale museumkaart. Het museumregister is een register van museale instellingen die aantoonbaar voldoen aan criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. Deze criteria zijn samengevat in de Museumnorm 2025 (zie: www.museumregisternederland.nl).

Ook is het museum actief lid van de Nederlandse Museumvereniging, de brancheorganisatie voor ruim 400 musea in heel Nederland.

De weg van SMV naar Huis van de Stad

Er moet nog heel wat water door de Lek stromen, maar veranderingen zijn in gang gezet. Het streven is om in 2028 operationeel te zijn als museum in het Huis van de Stad, voormalig Stadhuis Vianen. Samen met de Bibliotheek Vianen en enkele andere lokale organisaties maken we de overstap naar dit prachtige historische pand, centraal in Vianen, een markant punt en herkenbaar voor iedereen.

Zowel de Gemeente Vijfheerenlanden als SMV hebben we werkgroepen ingesteld die de wegbereiders zijn van de toekomst:

De gemeente gaat werken met Stuurgroep bestaande uit:

- Wethouder, de projectleider.
- Daarnaast komt er een projectgroep bestaande uit de voorzitters van de VHL Werkgroepen aangevuld met alle huurders en een secretaresse.
  - Tevens worden er diverse werkgroepen ingesteld tw:
    - WG verbouwing. Voorzitter architect
    - WG facilitair.
    - WG huurcontracten
    - WG verkoop panden.

- WG Financiën/subsidie

Het Stedelijk Museum gaat werken met de werkgroepen:

- Verhuizing
- Inrichting
- Burgerzaal Trouwen
- Horeca
- Winkel

Elke werkgroep heeft een SMV bestuurslid als voorzitter en rapporteert maandelijks aan het bestuur.

